

ผลการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการใช้ยาเสพติดในผู้สูงอายุ
พื้นที่ ต.บ้านกู่ อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม

ภก.ศุภชัย แพงคำไหล, นส. ชญาณิศ ปินะถา รพ.ยางสีสุราช

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action research)นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัญหา และการมีส่วนร่วมของชุมชน และเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาการใช้ยาเสพติดของผู้สูงอายุ พื้นที่ ต.บ้านกู่ อ.ยางสีสุราช จ.มหาสารคาม ศึกษาในกลุ่ม อปท.ในพื้นที่ ผู้นำชุมชน อสม.เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/อบต. เจ้าของร้านค้าและผู้สูงอายุ แบ่งเป็น ๓ ระยะ ระยะที่ ๑ วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาโดยใช้แบบสำรวจการยาเสพติดในกลุ่มผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง(เบาหวาน ความดันโลหิตสูง) ระยะที่ ๒ ประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนงานเพื่อการแก้ไขปัญหา ระยะที่ ๓ ดำเนินการแก้ไขปัญหาการใช้ยาเสพติดในผู้สูงอายุและสรุปผลการดำเนินงาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis) และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีสามเส้า(Triangulation Data) ข้อมูลเชิงปริมาณวัดโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ผลการศึกษา ข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยโรคเรื้อรัง พบว่า ข้อมูลทั่วไปเพศชาย ร้อยละ ๓๐ เพศหญิง ร้อยละ ๗๐ ส่วนใหญ่อายุ ๖๐-๗๐ ปี ร้อยละ ๖๗.๕ ประวัติการใช้ยา สติยรอยต์ในชุมชนช่วงเวลา ๓ เดือนที่ผ่านมา พบมากที่สุดคือ กินยาชุด ร้อยละ ๔๑.๖๖ รองลงมาคืออื่นๆ เช่น **น้ำมั่งคุด ยา น้ำสมุนไพรร้อยละ ๓๓.๖๖ และ** กินยารถเร็ว ร้อยละ ๑๖.๖๗ แหล่งที่มา มากที่สุดคือ ขายตรง ร้อยละ ๕๔.๕๔ รองลงมาคือ รถเร็ว ร้อยละ ๑๘.๑๘ เหตุผลในการใช้ยา อยากลองยา ทางเลือกใหม่ บอกต่อกันมา โฆษณาในวิทยุ ใบบลิว เพื่อสบโรค/เพื่อชุนโรค” และลูกหลานส่งมาให้จาก กทม. จากนั้นร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนงานโครงการแก้ไขปัญหาการใช้ยาเสพติดโดยชุมชน ประกอบด้วย ๑. คืบข้อมูลสถานการณ์ปัญหาใน ระยะแรก ๒. ให้ความรู้เกี่ยวกับสารสติยรอยต์ ๓. กระตุ้นบทบาทการเป็นตัวแทนชุมชนในการเฝ้าระวังการใช้ยา สติยรอยต์ ๔. แบ่งกลุ่มทำแผนงานโครงการที่เกิดจากชุมชนและนำเสนอ ๕. สรุปแผนงานที่เกิดโดยชุมชน:โครงการร้านชำไม่นำยาที่อันตรายมาจำหน่ายไม่ขายยาชุดไม่ขายยาเสพติด,โครงการสร้างมาตรการเรื่องรถเร็วโดยจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านด้านการดูแลรถเร็วขายยาเพื่อสอดส่องดูแล เรื่องรถเร็วย่า ,โครงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอันตรายของสารสติยรอยต์ เช่น ทำป้ายโดยผู้นำชุมชน, โครงการให้ความรู้ /แนะนำ,โครงการบูรณาการกับงานประจำ เช่น การเยี่ยมบ้าน การสำรวจงานต่างๆ โดยแทรกเรื่องยาเสพติดโดยอสม, โครงการผู้สูงอายุไม่ซื้อยา กินเองจะใช้ยาต้องปรึกษาหมอ หลังดำเนินกิจกรรมต่างๆแล้ว พบว่า ผู้สูงอายุมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาที่ต้อง ร้อยละ ๙๖, ผู้ดูแลในครอบครัว ผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีองค์ความรู้ ร้อยละ ๙๘, ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้ยาที่ถูกต้องเหมาะสม ร้อยละ ๙๘, เกิดพันธสัญญาและนโยบายสาธารณสุขในพื้นที่ตำบลบ้านกู่โดยการไม่ซื้อไม่ขายยาในร้านชำนอกเหนือจากยาสามัญประจำบ้าน, มีการติดตามและสุ่มตรวจร้าน ทุก ๑ เดือน ร้านชำจำนวน ๔๐ ร้านไม่พบมีการจำหน่ายยาเสพติดและยาอื่นนอกเหนือจากยาสามัญประจำบ้าน ร้อยละ ๑๐๐

ข้อเสนอแนะ การแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยการคืนข้อมูลให้กับชุมชน ทำให้เกิดตระหนัก และเกิดงานโดยชุมชนเองจะส่งผลให้เกิดภาคีเครือข่ายในการแก้ปัญหายาตามบริบทพื้นที่

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน, ยาเสพติด, ผู้สูงอายุ